

Lausunto

18.06.2021

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

1. onko hallituksen esitysluonnoksen mukainen kuraattorin kelpoisuus toimiva oppilaitoksen opiskeluhuoltotyötä silmällä pitäen vai

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä, edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä, turvata varhainen tuki sitä tarvitseville, turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuolto koostuu koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhuollosta ja opiskeluhuollon palveluista, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Riittävien resurssien turvaaminen opiskeluhuoltotyölle

Esityksessä on todettu eri selvitysten kautta, että psykologi- ja lääkäripalveluiden saatavuus on ollut monin paikoin jopa täysin riittämätöntä eikä yhdenvertainen saatavuus

opiskeluhoitopalveluissa ole toteutunut. Vaikka kuraattoripalvelujen saatavuus koettiin pääsääntöisesti hyväksi, sekä kuraattori- että psykologipalvelujen saatavuus vaihteli kaikilla koulutusasteilla. Arviointitulosten mukaan psykologipalvelujen saatavuus oli yksi keskeisistä opiskeluhoollon haasteista.

Oppilas- ja opiskelijahuollon laadukas toteuttaminen ja moninaisten tehtävien hoitaminen ei käytännössä ole mahdollista silloin, jos työntekijäkohtaiset oppilasmäärät ovat liian suuria tai toimipisteitä on liian monta. Erot psykologien ja kuraattoreiden työn edellytyksissä ja opiskeluhoollon palveluiden saatavuudessa on synnyttänyt eroja kuntien välille ja jopa koulukohtaisia eroja, ja on heikentänyt oppilaiden ja opiskelijoiden mahdollisuuksia saada tasalaatuisia opiskeluhoollon palveluja yhdenvertaisesti. Opiskeluhoollon saannin epätasa-arvoisuus voi johtaa koulutukselliseen epätasa-arvoisuuteen. Opiskeluhoolto ei saa asettaa oppilaita eriarvoiseen asemaan yhteisöllisen hyvinvointityön tai yksilökohtaisen tuen saannissa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säädettäisiin opiskeluhoollon kuraattorin ja psykologin tehtävissä olevan henkilöstön sekä oppilaiden ja opiskelijoiden välisestä sitovasta mitoituksesta.

Kansanopistoyhdistys kannattaa mitoitusta. Osana oppivelvollisuuden laajentamista oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset palvelut laajenivat myös kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun koulutuksen opiskelijoille sekä oppivelvollisille, jotka suorittavat oppivelvollisuuttaan aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa tai ammattitutkintokoulutuksessa. On tärkeää, että myös kansanopistojen koulutuksissa olevat saavat riittävät ja yhdenvertaiset palvelut muihin koulutusmuotoihin verrattuna.

Tässä yhteydessä Kansanopistoyhdistys haluaa tuoda myös esille, että kansanopisto-opiskelijoiden opiskeluhoollon palveluita tulisi kehittää kokonaisuutena. Myös muilla kuin oppivelvollisilla opiskelijoilla tulisi olla oikeus opiskeluhoollon palveluihin. Kansanopistoissa opiskelee nuoria ja aikuisia pitkäkestoisissa opinnoissa. Koronaepidemiasta elpymisen vaiheessa tulee kiinnittää erityistä huomiota osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä elämän merkityksellisyyttä tukeviin oppimisprosesseihin. Kansanopistot voivat koulutustarjonnallaan tukea koronaepidemiasta elpymistä. Opiskelijat tulevat tarvitsemaan aiempaa enemmän tukea ja muita palveluita oppimisen tueksi. Kaikki kansanopistojen vapaan sivistystyön pitkäkestoisissa ja päätoimisissa koulutuksissa opiskelevat eivät ole oikeutettuja opiskeluhoollon palveluihin. Tämä tulee korjata, jotta poikkeuksellisen tilanteen jälkeen kaikkien opiskelijoiden hyvinvoinnista voidaan huolehtia.

Koulukuraattorin pätevyys

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että kuraattorin tehtävän kelpoisuusvaatimusta täsmennettäisiin siten, että kelpoinen toimimaan kuraattorina olisi henkilö, joka on suorittanut sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tarkoitetun ylemmän korkeakoulututkinnon tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun sosiaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi). Lisäksi kelpoisuusvaatimukset täyttäisi henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. Koulutukseen tulee sisältyä tai sen lisäksi tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset korkeakouluopinnot, joiden tulee muodostua sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korkeakoulututkintoon kuuluvista opinnoista.

Kansanopistoyhdistys katsoo, että kuraattorin kelpoisuusehtoja on tarpeen täsmentää ehdotetun mukaisesti. Kouluissa ja oppilaitoksissa tarvitaan vahvan osaamisen omaavaa ja ammattitaitoista kuraattoria, jolloin kelpoisuus kuraattorin tehtävään tulisi olla laissa täsmällisesti määritelty. Kuraattorin kelpoisuusehtojen täsmällisyys tukisi ammattitaitoisen kuraattorin rekrytointia. Ehdotuksen mukaiset kelpoisuusehdot olisivat joustavat sekä mahdollistaisivat, että rekrytoiva taho voisi valita tehtävään sosiaalityöntekijän tai sosionomin, mikäli katsoo, että se vastaa kulloistakin tarvetta. Lisäksi se mahdollistaisi, että soveltuvan sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautuneen korkeakoulututkinnon suorittaneet saisivat kelpoisuuden tehtävään suorittamalla vaaditut sosiaalityöopinnot, elleivät ne kuulu tutkintoon.

Yhdistys katsoo, että on tärkeää varmistaa jatkossa, että kelpoisuuteen vaadittavat 60 opintopisteen laajuiset korkeakouluopintojen, joiden tulee muodostua sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korkeakoulututkintoon kuuluvista opinnoista, saatavuus tulee varmistaa valtakunnallisesti ja opintoja tulee olla tarjolla avoimina yliopisto-opintoina ja avoimina ammattikorkeakouluopintoina tai täydennyskoulutuksena henkilöille, jotka haluavat täydentää aiemmin suoritettua korkeakoulututkintoa.

Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:n puolesta

Helsingissä 18.6.2021

Helena Ahonen

puheenjohtaja

Råback-Kreus Mirka

Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry